

Planter

Ukrudt på udyrkede arealer

På udyrkede arealer omkring bygninger, som er befæstede og/eller stærkt permeable, kan ukrudt bekæmpes med gasbrænding og anden termisk ukrudtsbekæmpelse, strigling/harvning og kemisk bekæmpelse med pelargonsyre-holdige midler.

Viden om Opdateret Kl. 10:45

Siden 1. januar 2024 har det ikke været tilladt at bruge glyphosat og andre såkaldte svært nedbrydelige aktivstoffer på arealer, som er befæstede og/eller stærkt permeable. De tilbageværende muligheder på sådanne arealer er gasbrænding og anden termisk ukrudtsbekæmpelse, strigling/harvning og kemisk bekæmpelse med pelargonsyre-holdige midler.

Pas på ved behandling af befæstede og permeable arealer

Denne vejledning gælder gårdspladser og udyrkede arealer på landbrug og gartnerier. På arealer med fliser, stabilgrus og lignende kan der være en risiko for nedvaskning af kemiske midler til grundvand, idet der ikke findes et muldlag, som kan binde og nedbryde midlerne. Dette er baggrunden for reglerne om at såkaldt ikke let nedbrydelige aktivstoffer som glyphosat, diflufenican med flere ikke må anvendes på befæstede og/eller stærkt permeable arealer.

Ukrudtsmidler på befæstede eller stærkt permeable arealer

Bekendtgørelse om bekæmpelsesmidler definerer befæstede arealer som: "Arealer, hvor det øverste lag jord eller muldlag er fjernet og erstattet af asfalt, beton eller lignende, som sikrer, at nedbør ledes i en bestemt retning." Endvidere defineres stærkt permeable arealer som "Arealer, hvor det øverste jord- eller muldlag er fjernet, og hvor der er anlagt overflader med brolægning, fliser, spor, grusveje eller lignende, som sikrer en nedsivning af nedbør gennem arealet eller en overfladeafstrømning til faskiner, overfladevand eller kloaksystemer." På sådanne arealer må der ikke anvendes ukrudtsmidler, som ikke er let nedbrydelige. Med dette menes aktivstoffer, som har en halveringstid i jord på mere end 10 dage. Glyphosat og diflufenican tilhører denne gruppe af aktivstoffer.

Dette efterlader blandt midlerne til professionel anvendelse kun de pelargonsyre-holdige produkter **TopGun Finalsan Koncentrat** (reg.nr. 364-12) og **Katoun Gold** (reg.nr. 631-17).

Pelargonsyre er et andet navn for nonansyre, en naturligt forekommende syre, som kan udtrækkes af planter, og som i naturen nedbrydes meget hurtigt. Den nøjagtige virkningsmekanisme af pelargonsyre er ikke beskrevet, men syren ødelægger plantecellernes membraner, så disse kollapser og dør i løbet af kort tid. Under gode virkningsbetingelser ses effekten samme dag, som der er behandlet. Pelargonsyre-midlerne er med andre ord kontaktvirkende midler, som skal dække plantematerialet helt for, at man kan opnå fuld

bekæmpelse af ukrudtet. Dette betyder i praksis, at der anvendes vandmængder mellem 300 og 1000 liter pr. ha. Man kan sige, at der foretages en "kemisk blanchering" af plantemassen.

Pelargonsyre-produkterne virker bedst mod nyfremspiret eller småt etårigt ukrudt. Flerårige ukrudtsarter kan afløves, men vil ofte skyde igen fra underjordiske plantedele. Ligeledes kan f.eks. tuedannende græsser være vanskelige at bekæmpe i én arbejdsgang med pelargonsyre.

For at få tilstrækkelig effekt er det vigtigt at følge opblandingsanvisningerne på etiketterne. Producenten af TopGun Finalsan Koncentrat, har på baggrund af semifield-forsøg udført af Aarhus Universitet, justeret den anbefalede mængde, afhængig af ukrudtets størrelse. Ved bekæmpelse af mindre planter på 2-5 cm's højde og få planter er den anbefalede dosis 0,6-0,9 l pr. 100 m². På større planter over 10 cm's højde anbefales 1,1-1,66 l pr. 100 m². Se tabel 1.

Tabel 1.

Anbefalet dosering af TopGun Finalsan Koncentrat afhængig af ukrudtsplanternes størrelse og tæthed.

Ukrudets størrelse	Dosering af TopGun, liter pr. 100 m ²	
	Åben bestand	Tæt bestand ^{*)}
Højde, cm		
2-5	0,6	0,9
5-10	0,8	1,2
Over 10 cm	1,1	1,66

^{*)} Tæt bestand betyder, at ukrudtets blade gensidigt skygger for hinanden. Mospuder (maksimalt 2 cm's højde) skal gennemvædes for at opnå maksimal effekt.

I den laveste dosering opblandes TopGun i forholdet 0,6 liter ukrudtsmiddel til 9,4 liter vand. Ved den højeste dosering anvendes 1,6 liter ukrudtsmiddel til 8,4 liter vand. (baseret på væskemængde på 1.000 liter pr. ha). Den højeste dosis på 1,6 l ukrudtsmiddel indeholder 299 g aktivstof.

Produktet **Katoun Gold**, der er mere koncentreret, anvendes i forholdet 0,45 liter ukrudtsmiddel til 9,55 liter vand (baseret på væskemængde på 500 liter pr. ha) Dette svarer til anvendelse af 225 g aktivstof. Ved behandling af mos anbefales 1000 l vand/ha ved brug af Katoun Gold.

Det er nødvendigt med gentagne behandlinger over vækstsæsonen. TopGun Finalsan Koncentrat må anvendes maks. 8 gange pr. sæson, mens Katoun Gold må anvendes 4 gange pr. sæson.

For at sikre fuld dækning af ukrudtsplanterne og samtidig forebygge mod afdrift anvendes dyser, som giver mellemstore dråber. Ved rygsprøjte kan der kombineres med en skærm, som sikrer mod afdrift (se billede 1). Ved valg af den lille skærm med 20 cm bredde på billedet anbefales en 80 grader dyse (f.eks. TeeJet 8003 VP). På større arealer kan anvendes mindre sprøjter til ATV eller traktor. Der er også udviklet en specialsprøjte til afskærmet sprøjtning kaldet Weed-IT, der kører med lav vandmængde og spotsprøjter på ukrudt. Maskinen kan anvendes på fortove og parker og kræver store arealer at behandle, da det er en specialmaskine.

Billede 1. Ukrudtsbekæmpelse med pelargonsyre på befæstet areal. Der skal sprøjtes til fuld dækning af ukrudtet. Skærmen sikrer mod afdrift til vegetation, som ikke ønskes påvirket. Foto: Carsten Fabricius, SEGES Innovation.

Billede 2. Effekt af Topgun efter 10 dage på en dueurt. Foto: Carsten Fabricius, SEGES Innovation.

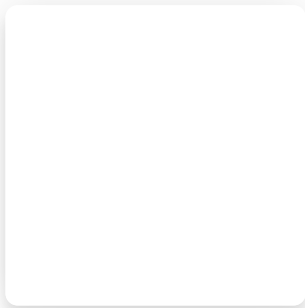

Billede 3. Effekt af Topgun efter 10 dage på stort ukrudt. Bemærk hvor vigtigt det er at dække alle dele af planten. Den hvidmelede gåsefod er kun ramt på nedre stængel og gror videre i toppen. Foto: Carsten Fabricius, SEGES Innovation.

Billede 4. Pelargonsyre svider toppen af græsukrudt, men planterne skyder igen, da pelargonsyre ikke går ned i rødderne. Foto: Carsten Fabricius, SEGES Innovation.

Lyt til podcasten Din mark lige nu: Ukrudt på befæstede eller stærkt permeable arealer

rk lige nu: Ukrudt på befæstede eller stærkt permeable areale

Apr 26 · Plante-podcast fra SEGES Innovation

Save on Spotify

21:32

Ukrudtsmidler på udyrkede arealer uden befæstning

Mange glyphosatmidler kan ifølge etiketten anvendes på udyrkede arealer, som ikke er befæstede eller stærkt permeable, altså arealer hvor det øverste muldlag er bevaret.

Vær dog opmærksom og læs altid etiketten grundigt. Ikke alle glyphosatmidler er godkendt til ukrudtsbekæmpelse på udyrkede arealer

Også for glyphosatmidlerne er gentagen bekæmpelse i sæsonen ofte nødvendig, men bemærk, at det maksimale antal sprøjtninger pr. vækstår på udyrkede arealer for de fleste produkter er 3, og at der er fastlagt en maksimal dosis, både pr. sprøjtning og pr. sæson, som ikke må overskrides.

For glyphosatmidlerne gælder modsat pelargonsyre, at man bør tilstræbe en moderat væskemængde ved sprøjtning på udyrkede arealer, f.eks. 200 liter pr. ha.

Etablering af pasningsvenlige arealer

Der kan være mange måder til at få bedriftens udyrkede arealer omkring bygningerne til at fremstå velholdte og velplejede. De følgende forslag skal blot tjene til inspiration.

- Udjævning og planering med såning af en langsomt voksende græsblanding, som slås 1-2 gange årligt
- Afdækning med ral og hyppig ukrudtsstrigle.
- Beplantning af områder, hvor der ikke er færdsel.
- Naturinspirerede blandinger af urter og blomster til bredsåning eller beplantning af større udyrkede arealer.

På arealer, der tidligere har været belagt med grus eller perlesten og anvendt som kørevej eller vendeplads, kan der etableres græsarmering. Det sikrer, at der stadig kan køres på områderne med maskiner, mens der i hullerne sås en langsomt voksende græsblanding, der kan slås efter behov.

Billede 5. Eksempel på græsarmeringsfliser foran en lade. Det sikrer, at der stadig kan færdes med maskiner, mens græsset kan slås efter behov. Foto: Carsten Fabricius, SEGES Innovation.

Flammebehandling - Spar på gassen

Flammebehandling kan være aktuell, hvor udyrkede arealer ønskes friholdt for ukrudt. En række forhandlere udbyder et bredt sortiment af gasbrændere. Til anvendelse på mindre gårdspladser og arealer omkring bygninger vil en håndbrænder normalt have tilstrækkelig kapacitet. En håndbrænder til dette formål koster fra omkring 1.500 kr. ekskl. gasflaske. Til større arealer vil der være behov for mere professionelt udstyr.

Brænding er især effektiv over for nyfremspiret ukrudt, som kun har udviklet kimblade. Det bedste resultat, både med hensyn til økonomi og effektivitet, opnås ved "blanchering", hvor cellevæggene sprænges, og planten "fordamper" sig ihjel. Planterne kan se ubeskadigede ud lige efter flammebehandlingen, og den fulde virkning ses først efter 2-3 dage. Kontroller derfor effekten straks efter brændingen ved "fingertryksmetoden", hvor man presser et blad let mellem to fingre. Hvis der efterlades et mørkegrønt mærke på bladet, betyder det, at cellerne er sprængte. Den udbredte praksis, hvor ukrudtet bogstaveligt talt brændes af, er unødvendig og spild af energi.

Det kan anbefales at flammebehandle hver 2. - 3. uge om foråret, således at ukrudtet holdes helt i bund. Senere på sæsonen udføres behandlingerne med langt større mellemrum. Normalt er 3-5 behandlinger påkrævet i løbet af sæsonen.

Flammebehandling er utilstrækkelig mod etableret flerårigt ukrudt og må suppleres med mekanisk bekæmpelse.

Dampbehandling

Firmaet Green Team ApS udbyder det såkaldte SPUMA-system, som er ukrudtsbekæmpelse med 95-98 grader varmt vand, som dækkes af isolerende skum, der derved holder på varmen, se foto. Metoden reducerer ifølge firmaet CO₂-belastningen med op til 80 pct. sammenlignet med flammebehandling. Systemet praktiseres særligt hos kommuner og vejmyndigheder, men tilbydes også private. [Se nærmere information.](#)

På markedet er også "ukrudtsdampere", som virker efter helt samme princip som gasbrændere, men som ikke er brandfarlige. Disse har begrænset kapacitet og egner sig bedst til "hobbybrug".

Strigling af udyrkede og stærkt permeable arealer

Der kan anvendes mekaniske ukrudtsbekæmpelse på både udyrkede og stærkt permeable arealer. Gentagne striglinger med gårdspladsrider kan sikre en god bekæmpelse af ukrudt. De gentagne harvninger bekæmper småt nyfremspiret ukrudt. Striglerne kan fås i forskellige arbejdsbredder og kan enten monteres efter ATV, plænetraktor eller en alm. traktor. Enkelte udbydere af gårdspladsrider har også monteret et "skuffejern" forrest.

Emneord

Mekanisk bekæmpelse

Ukrudt

Ukrudtsbekæmpelse

Publiceret: 27. marts 2018

Opdateret: 11. april 2025

Vil du vide mere?

Jens Erik Jensen

Chefkonsulent
SEGES Innovation P/S

jnj@seges.dk
+45 2171 7706

Poul Henning Petersen

Chefkonsulent
SEGES Innovation P/S

php@seges.dk
+45 2010 2297

Carsten Fabricius

Afdelingsleder
SEGES Innovation P/S

cars@seges.dk
+45 2924 5175

Gitte Skovgaard

Chefkonsulent
SEGES Innovation P/S

gisk@seges.dk
+45 2382 4419

Støttet af

Planteafgiftsfonden

SEGES Innovation P/S Tlf. 8740 5000
Agro Food Park 15 Fax. 8740 5010
8200 Aarhus N Email info@seges.dk